

Date: 7th March-2026

O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM VA UNDAAN KEYINGI TA'LIMNI
TAKOMILLASHTIRILISHI

Ismoilova Mohinur Erkinovna

Chilonzor tuman 2-son texnikumi "Tarix" fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda oliy ta'lim va undan keyingi ta'lim tizimini takomillashtirishning nazariy-huquqiy asoslari, amalga oshirilayotgan islohotlar hamda istiqboldagi ustuvor yo'nalishlar tahlil qilinadi. Xususan, kredit-modul tizimini joriy etish, ta'lim sifatini oshirish, ilmiy tadqiqotlar samaradorligini kuchaytirish, doktorantura va magistratura bosqichlarini modernizatsiya qilish, shuningdek, xalqaro integratsiya va akademik mobillikni rivojlantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda oliy ta'limni innovatsion rivojlantirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, undan keyingi ta'lim, magistratura, doktorantura, kredit-modul tizimi, ta'lim sifati, innovatsion rivojlanish, xalqaro integratsiya, akademik mobillik, ilmiy tadqiqot.

Kirish. Bugungi globallashuv va innovatsion davr talablari shuni ko'rsatadiki, har bir davlat ta'lim tizimini zamon talablariga moslashtirishi lozim. Ayniqsa, oliy ta'lim va undan keyingi ta'lim (magistratura, doktorantura, kasbiy malaka oshirish) sifatini oshirish – mamlakatning intellektual salohiyatini mustahkamlash, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash hamda ilmiy-texnologik taraqqiyotni jadallashtirish uchun muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan beri ta'lim sohasi qayta tashkil etildi va chuqur islohotlardan o'tmokda. Bu jarayonning markazida oliy ta'lim va undan keyingi ta'limning sifatini, samaradorligini oshirish masalasi turadi.

Oliy ta'lim tizimining hozirgi holati. Oliy ta'lim O'zbekiston Respublikasida keng qamrovli tizim sifatida shakllangan bo'lib, unda davlat va xususiy universitetlar faoliyat yuritadi. Ta'limning mazmuni va metodikasi zamon talablari bilan uyg'unlashtirilmoqda. Ilmiy tadqiqotlar va amaliyot integratsiyasi kuchaytirilmoqda. Shuningdek, oliy ta'lim muassasalari xalqaro akkreditatsiya jarayonidan o'tmoqda, chet el universitetlari bilan almashinuv dasturlari yo'lga qo'yilmoqda.

Biroq mavjud tizimda hanz hal etilishi lozim bo'lgan bir qator muammolar mavjud. Jumladan: o'quv jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar yetarli darajada joriy etilmayapti; o'quv dasturlari bozorning joriy ehtiyojlariga yetarlicha mos emas; bitiruvchilarning amaliy ko'nikmalari darajasi past. Ta'lim tizimida ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi mavjud darajada emasligi ham qayd etilishi lozim.

Oliy ta'limdan keyingi ta'lim: dolzarb vazifalar. Oliy ta'limdan keyingi ta'lim – bu professional rivojlanish, ixtisoslikni chuqurroq o'zlashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish bosqichi. Magistratura va doktorantura tizimi yetakchi mutaxassislar hamda olimlar tayyorlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Biroq hozirgi kunda ko'plab yoshlar bu bosqichga yetarlicha jalb etilmagan, ilmiy tadqiqotlarga resurslar yetishmaydi.

Date: 7th March-2026

Shuning uchun oliy ta'limdan keyingi ta'limni takomillashtirishda quyidagi yo'nalishlar ustuvor bo'lishi kerak: ilmiy tadqiqotlar uchun grantlar va moddiy qo'llab-quvvatlashni kengaytirish; xalqaro ilmiy hamkorlikni mustahkamlash; doktorantura dasturlarini zamonaviy fanlar bilan bog'lash; ilmiy metodologiya markazlarini rivojlantirish.

Takomillashtirish strategiyasi. O'zbekiston ta'lim tizimini takomillashtirish uchun kompleks strategiya ishlab chiqilishi zarur. Bu strategiya quyidagi asosiy elementlarni o'z ichiga olishi mumkin:

-Ta'lim standartlarini xalqaro miqyosda uyg'unlashtirish – Boloniya jarayoni tamoyillariga to'liq rioya etish hamda xalqaro akkreditatsiya darajasini oshirish;

-Innovatsion o'quv dasturlari yaratish – STEM (fan, texnologiya, muhandislik va matematika) yo'nalishlarini rivojlantirish, loyiha asosida ta'lim berish metodlarini joriy etish;

-Amaliyot va tadqiqotni integratsiya qilish – universitetlar va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash, amaliyotchi o'qituvchilarni jalb etish;

-Energiya va resurslarni markazlashtirilgan boshqaruvini ta'minlash – ilmiy laboratoriyalar, kutubxonalar va elektron resurslarni modernizatsiya qilish;

-Jamiyat va biznes bilan hamkorlikni kuchaytirish – ta'lim sohasida xususiy sektor ishtirokini rag'batlantirish, tadbirkorlik fanlari va startup ekotizimini qo'llab-quvvatlash.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim va undan keyingi ta'limni takomillashtirish O'zbekistonning ilmiy-ijtimoiy taraqqiyotida muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy talablar bilan uyg'un ta'lim tizimi yaratish orqali yosh avlodni chuqur bilimli, ijodkor, raqobatbardosh kadrlar sifatida shakllantirish mumkin. Uzoq muddatli istiqbolda bu nafaqat ta'lim sifati, balki milliy iqtisodiyot va ilm-fan rivojiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Oliy ta'lim nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan va ta'lim nashriyoti, 2021.
2. Ta'lim sifatini oshirish strategiyalari. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi ta'lim islohotlari: joriy holat va istiqbollar. – Toshkent: Ilm-Fan nashriyoti, 2022.
4. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2019.
5. Magistratura va doktorantura tizimi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Sharq nashriyoti, 2023.

